

Vorbereiding 34.2: Het Brood des levens

SCHRIFTGEDEELTE

Johannes 6:1-15

Johannes 6:32-40

THEMA

Ik ben het Brood des levens.

EXEGESE

Johannes 6:1-15

Het voorafgaande hoofdstuk speelt zich af in Jeruzalem, maar in het begin van dit zesde hoofdstuk bevindt Jezus zich weer in Galilea. De uitdrukking 'na dezen' waar dit tekstgedeelte mee begint, betekent dan ook niet 'meteen hierna', maar biedt eventueel ruimte voor een tussenpoos.

Vers 1-2 Jezus vertrekt in een boot over het meer van Galilea. Johannes voegt er aan toe, dat hij hiermee het de zee van Tiberias bedoelt. Door de genezingen die Jezus deed, heeft Hij inmiddels een groot aantal volgelingen. Wanneer deze mensen Hem in een boot zien vertrekken, volgen ze Hem lopend langs de kant.

Vers 3 Jezus is inmiddels met Zijn discipelen aan de noordelijke kant van het meer aangekomen. Ze gaan het bergachtige gebied in de buurt van Bethsaïda in en gaan daar ergens zitten.

Vers 4 Johannes noemt de tijd waarin deze gebeurtenis heeft plaatsgevonden. Het Joodse paasfeest is aanstaande. Afhankelijk van de vraag of in Johannes 5:1 ook het Pascha wordt bedoeld, is dit het tweede of derde Pascha sinds Jezus' doop, waarmee Zijn openbare optreden begon.

Vers 5 De rust die Jezus met Zijn discipelen heeft opgezocht, duurt niet lang. In de verte naderen de mensen al. Johannes is in zijn weergave van de zaken nogal beknopt. Hij vertelt niet, zoals de synoptische evangelisten, van de wonderen die Jezus daar heeft gedaan. Hij vond dit nu niet zo belangrijk, of hij veronderstelde dat de lezers dat uit de andere evangeliën wel zouden weten. Jezus ziet de mensen en vraagt aan Filippus waar ze broden kunnen kopen om deze mensen te eten te geven. Hij richt de vraag aan Filippus, omdat deze uit het nabijgelegen Bethsaïda komt (Johannes 1:44).

Vers 6 Johannes geeft ons tussendoor een blik in Jezus' werkelijke bedoeling. De vraag die de Heiland stelt, is bedoeld om Filippus op de proef te stellen. Zou Filippus, wanneer hij voor een onverwacht probleem wordt gesteld, weten bij Wie hij de oplossing moet zoeken? Jezus weet ondertussen precies wat Hem te doen staat. De zaak loopt Hem niet werkelijk uit de hand.

Vers 7 Uit het antwoord van Filippus blijkt echter niet dat hij een wonder van Jezus verwacht. Wat uit zijn reactie wel blijkt, is de onmogelijkheid van Jezus' vraag. Om al die mensen ook maar een beetje eten te kunnen geven, zou voor tweehonderd penningen aan brood gekocht moeten worden. Een enorm bedrag, als je bedenkt dat één penning al een dagloon was. Zo wordt duidelijk dat er menselijkerwijs geen oplossing is.

Vers 8-9 Een andere discipel, Andreas, heeft ondertussen niet stilgezeten. Hij heeft een jongen ontdekt die vijf gerstebroden en twee vissen bij zich heeft. Maar Andreas ziet zelf ook wel, dat dit weinige eten voor zo'n grote groep mensen niet veel voorstelt. Gerstebrood was bovendien het voedsel voor de armen. Ook de inbreng van Andreas accentueert uiteindelijk alleen maar hoe groot de nood is: zó weinig voedsel en zó veel mensen.

Vers 10 Nu is voor Jezus het moment aangebroken om Zijn macht te tonen. Hij draagt Zijn discipelen op om de mensen in het gras te laten zitten. Hier pas lezen we hoe groot de menigte is: vijfduizend mannen. Daar komen dus nog vrouwen en kinderen bij!

Vers 11-13 Naar Joodse gewoonte spreekt Jezus de dankzegging over de maaltijd uit. Ook Hij dankt de Vader voor de maaltijd, ook al zal Hij Zelf dat brood vermenigvuldigen. Jezus breekt van het brood de stukken af en deelt ze uit. Met de vissen doet Hij hetzelfde. Hij blijft maar delen en het voedsel raakt niet op. Alle mensen raken verzadigd. Alle brokken die overblijven, moeten verzameld worden. Hoewel de Heiland net had laten zien dat Hij zonder moeite voor eten kan zorgen, maakt Hij hier duidelijk dat met deze gaven van God zorgvuldig moet worden omgegaan. Als alles verzameld is, blijken er twaalf manden met broodstukken over te zijn. Het laat zien hoe groot de overvloed is van Christus' werk. In vers 35 zegt Jezus dat Hij het Brood des levens is: Hij geeft niet alleen brood voor het lichaam, maar Hij geeft ook Zichzelf, het Brood des levens, en wie daarvan eet, zal in eeuwigheid leven.

Vers 14 De mensen zijn zo onder de indruk gekomen van dit wonder, dat ze belijden dat Jezus de profeet is die komen zou. In het Jodendom van die tijd circuleerden diverse opvattingen over de komst van 'de profeet' en de 'de Messias'. De belijdenis van de schare gaat verder dan dat Jezus 'de Elia' is, wiens komst vooraf zou gaan aan de Messias. De mensen zien nu in Jezus de beloofde Profeet uit Deuteronomium 18:15. Sommige Joden identificeerden de beloofde Profeet uit Deuteronomium 18 met de Messias. We zien hier dus de eerste tekenen dat de mensen Jezus als de Messias gingen zien. Dat de mensen juist nu tot deze belijdenis komen, is niet verwonderlijk. Het Oude Testament laat regelmatig zien dat de HEERE Zijn volk te eten geeft. Denk bijvoorbeeld aan het manna in de woestijn. Ook

Elisa had gerstebroden vermenigvuldigd. Zo leefden ook aangaande de Messias dergelijke verwachtingen. Jezus heeft met dit wonder duidelijk gemaakt dat Hij die langverwachte Messias is.

Vers 15 De Messiasverwachting van het Joodse volk was in die tijd vaak politiek van aard. De Messias, zo meende men, zou koning worden en de Romeinen verjagen. Jezus kent deze verwachtingen, en weet dat dit nu van hem verwacht wordt. Hij vreest zelfs dat ze Hem met geweld zullen dwingen. Als dat zou gebeuren, zou het heilswerk van Jezus in gevaar kunnen komen. Jezus' Koningschap is immers niet van deze wereld. Daarom onttrekt Hij zich aan de menigte en gaat opnieuw, alleen, de berg op.

Johannes 6:32-40

Joh. 6:32-40 maakt deel uit van de rede die Jezus voor de menigte (vs. 22 en 25) houdt. Het staat in het teken van voedsel, met name brood. Dat brood speelt in het eerste deel van hoofdstuk 6 ook een rol. Jezus voedt de menigte met brood en er blijkt een overvloed te zijn (vs. 13). De menigte heeft de geestelijke boodschap ervan niet begrepen (vs. 26). Die geestelijke boodschap wordt door Jezus uitgelegd in de rest van het hoofdstuk.

Vers 32-33 Het lijkt erop dat Jezus de menigte corrigeert. Ze zouden dan denken dat het manna in de woestijn door Mozes was gegeven en niet door God, maar dat dachten ze waarschijnlijk niet. Het citaat van de menigte komt uit Exodus 16:31 en/of uit Psalm 78:24. Daarin is God het subject. Jezus wil de tekst verduidelijken en uitleggen. Daarom past Hij de tekst op Zichzelf toe. Het is niet *Mozes* die voedsel *gaf*, maar *God* Die voedsel *geeft*. De Vader geeft *het ware brood uit de hemel*. Dat betekent niet dat het manna maar schijnbrood was. Het was echter niet het brood van de vervulling, van de volle openbaring van God in Zijn Zoon. Het ware brood is Hij, Die uit die uit de hemel is neergedaald en aan de wereld het leven geeft. Het ware brood is Jezus Zelf. Hij is uit de hemel gekomen om aan de wereld het leven te geven (zie ook vs. 51 en 3:16). Hij is de vervulling van het manna.

Vers 34 De reactie van de Joden herinnert aan die van de Samaritaanse vrouw (4:15). Het verschil is alleen dat de Samaritaanse vrouw letterlijk aan water denkt. Hier denkt de menigte waarschijnlijk niet letterlijk aan brood, omdat Jezus het in vs. 27 heeft over eeuwig voedsel dat niet vergaat. Ze zien alleen nog niet dat Jezus Zelf het brood is.

Vers 35-36 Hier komt het tot een hoogtepunt. Jezus zegt dat Hij het brood is, de eerste Ik ben uitspraak uit het Johannes evangelie. Jezus is het brood dat leven geeft. Het brood dat door God is gegeven. Hij is uit de hemel gekomen (vs. 32), het hemelse voedsel dat eeuwig leven schenkt. Zoals brood een noodzakelijke levensvoorwaarde is, zo is Jezus noodzakelijk om eeuwig leven te krijgen en de honger van de mensen te stillen. Het brood is het lichaam van Jezus (vs. 51, 'Mijn vlees'). Hij zal Zijn lichaam geven tot in de dood, ten behoeve van het leven van de wereld. Zijn kruisdood is voor mensen van levensbelang (3,14-15).

Er ligt grote nadruk op het woordje 'Ik'. Het gaat om Jezus Zelf. Wie op zoek is naar het brood dat niet vergaat, moet bij Jezus zijn. Als je tot Hem komt, zul je geen last hebben van honger

of dorst. Dat is een belofte. Voor wie is die belofte? Voor degenen die tot Hem komen en die in Hem geloven. Dat is het nuttigen van het hemelse voedsel. Dan zullen honger en dorst definitief gestild worden (Op. 7:16). Jezus nodigt de menigte tot het heil dat bij Hem is te vinden (Jes. 55:1-2). De menigte gelooft echter niet in Jezus. Ze hebben wel Jezus gezien en de tekenen die Hij deed, maar toch geloven ze niet. Ze zagen in Hem wel een profeet of koning, maar niet de beloofde Messias (6,14-15).

Vers 37-38 Toch zal het niet aan mensen ontbreken die tot Hem komen en in Hem geloven. Immers, 'alles wat de Vader Mij geeft, zal tot Mij komen'. En iedereen die naar Jezus toekomt, wordt niet weggestuurd. Dat is de wil van de Vader. Wie komen er allemaal tot Jezus? a) Degenen die de Vader Hem geeft (vs. 37). b) Degenen die de Vader bij Jezus brengt (vs. 44). c) Iedereen die naar de Vader luistert en van Hem leert (vs. 45). Het is dus dankzij het werk van de Vader dat mensen tot Hem komen en niet op grond van eigen inzicht en onderwijs. Tegelijk klinkt wel de oproep tot geloof in vs. 47. Er wordt met twee woorden gesproken. Dit vers bedoelt geen beperking aan te geven: ik moet eerst weten dat ik aan Jezus ben gegeven door de Vader. Nee, het is juist een troost dat iedereen die door de Vader aan Jezus gegeven is, ook tot Jezus zal komen. Er zal niemand vergeten worden. Het laat ook afhankelijkheid zien: als mensen tot Jezus komen, is dat omdat de Vader hen aan Jezus heeft gegeven (vs. 44). Jezus is uit de hemel neergedaald (vergelijking met het manna in vs. 33) om de wil van de Vader uit te voeren, niet om te doen wat Hij Zelf wil (Joh. 4:34; 5:30; Mark. 14:36; Lukas 22:42). Het uitvoeren van de wil van Zijn Vader is Zijn dagelijks voedsel (4:34). In de volgende twee verzen verduidelijkt Jezus wat de wil van de Vader precies is.

Vers 39-40 Jezus doet dus alleen de wil van de Vader. Dat is het doel van Zijn komst naar deze aarde. Als we naar Jezus kijken, zien we dus de wil van de Vader. Waar bestaat de wil van de Vader uit? Jezus noemt hier twee dingen. Allereerst dat niemand verloren gaat van degenen die Hij aan Jezus heeft gegeven. Ze zullen door Jezus opstaan op de laatste dag. Ten tweede dat iedereen die de Zoon ziet en in Hem gelooft, het eeuwige leven heeft en door Jezus zal opstaan op de laatste dag. De woorden 'opstaan op de laatste dag' keren als een refrein terug in dit gedeelte (vs. 39, 40, 44, 54). Ze geven het karakter aan van Jezus' zending. Het is geen gave van slechts tijdelijke betekenis, zoals het manna (vs. 49), maar het geeft eeuwig leven (vs. 27). Zo veel kracht heeft de gave van de Zoon des mensen. Niemand zal verloren gaan van degenen die de Vader aan de Zoon geeft. Al vallen ze in de zonde en al dwalen ze van God af, ze zullen niet verloren gaan omdat ze aan de Zoon zijn gegeven. Iedereen die de Zoon ziet (als tegenstelling van het zien van de menigte in vs. 26) en in Hem gelooft (ook hier een tegenstelling met het ongeloof van de menigte in vs. 36), heeft het eeuwige leven. Dat is de enige weg tot behoud. Hier gaat het om iedereen, zonder uitzondering. Iedereen die door het geloof op Christus ziet en op Hem vertrouwt, heeft deel aan de redding die er door Christus is. Er is geen uitzondering. Niemand kan zeggen dat dit niet voor hem of haar is.

GELOOFSLEER

HC zondag 5	De Middelaar
HC zondag 28	Het heilig avondmaal
HC zondag 33	De oude en de nieuwe mens

GEBEDSPUNTEN

- Bid voor mensen die honger lijden en landen waar hongersnood is.
- Bid voor Israël en de mensen in dat land die nog steeds niet Jezus als het levende Brood willen erkennen.
- Vraag om verlossing van onze zin om 'M&M's' te eten en bid om verlangen naar het levende Brood.

PSALM- EN LIEDLIJST

Psalm 23	De God des heils wil mij ten Herder wezen
Psalm 105:22	Met manna, hemels brood verzadigd
Psalm 4:4	Gij hebt m' in 't hart meer vreugd gegeven
Psalm 81:12	Mild en overvloedig

Aan de oever van het meer
Zoek eerst het koninkrijk van God
Zo lief had God de Vader ons

INTRODUCTIE OP DE VERTELLING

Neem een zak M&M's en een zak brood mee. De kinderen mogen kiezen. Willen ze een M&M of een boterham?

Daarna stel je de vraag nog een keer, iets anders: stel dat je verbannen wordt naar een onbewoond eiland en je mag kiezen tussen alleen maar M&M's eten of alleen maar brood eten. Wat zou je dan kiezen?